

cada, i això li sembla prova a Aebischer que de fet existia el seu hipotètic i increïble *montecatanus* (o *-alanus*), el qual, distretament i fora de propòsit, hauria collocat ací l'escriba. Però tothom estarà d'acord que no hi ha res d'això, i que si aquesta forma pertanyés realment a l'escriba del S. XI, no podria ésser res més que un *lapsus calami* sense cap significat. Si fos el que suposa Aebischer, el notari no s'hauria oblidat de la *a* davant la *l*. En realitat, però, no hi ha ni tan sols un lapsus, sinó un error de transcripció de l'editor modern: examinat per mi el pergami original (aquest passatge no figura en el cartulari), és evident que diu «R. G. de Mont cadan» (doc. núm. 288 de Ramon Berenguer I, al peu del full); aquest pergami conté algunes desenes de *dd* iguals a aquesta (p. ex. la de *Remundum Amati* al començ de la línia 38). Altrament Aebischer partia a tot això d'una idea manifestament equivocada: que el nom llatí s'ha d'accentuar *Montecatánus*, i que conté un suposat nom de persona germànic *Càta*, *Catànís*. Però aquella acentuació i aquesta etimologia són impossibles, donada la freqüentíssima variant *Montecàteno*, amb *e*, que ens prova, com ja podríem suposar de totes maneres, que *Montecatánus* s'accentuava a la primera *a*. El trasllat de l'ac-

cent de tota manera tampoc no s'explicaria. L'etimologia real de *Montcada* salta als ulls: *-cada* és el nom d'arbust *cátanus*, dit en català *cada* o *càdec*, una espècie de ginebre, i estem per tant davant d'un nom del tipus freqüent de *Mont-oliu*, *Mont-llor*, *Riu-d'avets*, *Vall-de-roures*. I d'aquesta manera es fa encara més difícil de concebre el derivat **catanus*, esent així que *catanus* no és de per si el nom del lloc, sinó un mer determinatiu d'aquest. La manca de canvi de la *-t* «per influència sàvia», és encara un altre detall increïble, i per damunt de tot, s'ha observat que s'eviten els derivats en *-ANUS* quan el nom de lloc ja conté una *a*, a fi d'obtenir combinacions més eufòniques: *tolosan* però *marselhés*; *sevillano* però *granadino* i *malagueño*; *berguedà*, *vigatà* i *lleidatà* però *barceloní*, *mallorquí* i *targari*. L'hipotètic *catananus* tindria, ja no dues, sinó tres *aaa*, i dues *nn*! Evidentment haurien format un nom més pronunciable, com *cadanès*, o més probablement *montcadanès*. — ⁸ La forma amb *e*, en efecte, tingué antigament molt gran extensió. A Itàlia, en tota l'Edat Mitjana és almenys tan estesa com l'altra, o més aviat predomina sobre aquesta (*catellanus* a Bolonya el 1266, a Venècia el 1340, *Cat(h)elonía* en els llibres de la Universitat de Bolonya, encara en els anys 1407, 1438, 1443, 1447 etc.: *BABL* VIII, 153; IV, 495; VIII, 138). En francès a penes és menys general durant tot el mateix període: *Cateloigne* en Adenet le Roi, fi del S. XIII (*Bueves de Comarchis*, v. 329; *Enfances Ogier*, v. 5469), *Catelogne* en *Clarrisse et Florent*, poc anterior, v. 5375; *Casteloigne* encara en Froissart (III, VI, ed. Diverres, p. 17); i ja hem vist que Villon encara parlava de les *catbelennes*. Encara que en llengua d'Oc i en català la forma amb *-a* ha preponderat marcadament des

d'antic, no manquen tanmateix exemples de l'altra en autors dels més venerables, p. ex. *catelanas* en Ponç de la Garda, fi S. XII, ms. d'un segle més tard, *Totz temps de tota fazenda*, ed. Kolsen, *Trobadordgedichten*, p. 52); Cerverí de Girona usa *Catelunya* repetidament (*Plant d'En R. de Cardona*; *En may, can per la calor. katelá* 'català' no és rar en parlars cat. occid. (Matarranya...)). — ⁹ Othmer, en una monografia de *BABL* VI, 340-2, rebutja amb raons definitives l'opinió de Hübner d'identificar *Lacetani* amb *Jaccetani*, però en intentar localitzar aquells en el Pirineu oriental, p. 345, no es basa ell mateix en altra raó que la seva absurda identificació de *Beseda* amb «Sant Joan de Badesas» (!). En realitat, els NLL *Beseda* i *Egosa*, que Ptolemeu atribueix als *Κα(σ)τελανοι* semblen identificables amb *Bassella* i *Gósol* respectivament, i aquests són en el territori conegut com pertanyent als *Lacetans*. — ¹⁰ Per a l'ofensiva, ben subvencionada, que després s'ha desencadenat, contra aquesta etimologia de *català*, veg. el que dic a propòsit d'un acudit absurd (en sentit geogràfic i en tot) de l'arabista Vernet, supra, en l'art. *Carles-Benicarló* (nota 1).

CATALÍ, -INA

Nom de lloc mitjà o menor, bastant repetit en diverses comarques valencianes, probablement relacionat amb el nom de persona antic *Qatán* i el mall. i val. *Catany*.

El *Catalí*, te. d'Albocàsser comprenent tot el vessant Nord de Montegord prop del Pla d'En Galter, i el del Pollastre, que el separa del Mas d'En Cabanyes (1961, xxviii, 93.11) (IGC '42 × '24).

El *Catalí*, pda. de muntanya, entre Albaida i Agullent, ja en la zona Centre-NE. del terme d'aquest poble, entremig i a uns 3 k. al N. d'Agullent, entre el Barranc del Fondo i la casa de Llonganissa, triat com a nom d'un vèrtex geodèsic (IGC 3°07 × 38°50); *GGRV* (p. 48); nom recollit a Albaida (xxxii, 126.25) i a Agullent (96.24).

La *Catalina* és una de les partides de muntanya més importants dins el te. de Barx: a uns 2 k. dret a l'O. del poble, no lluny de la *Penyalta* i prop del *Tossal*, entre aquest i *Les Fonades* (xxxii, 187.19, 189.28).

Es probable que aquesta forma femenina surti d'un antic *L'Alcatalín*, que entès popularment com *La-Catalin*, fou proveït de terminació *-a* a causa de l'aparença femenina de l'article.

Pluralitzat després, a causa de la divisió de propietats, deu tenir el mateix origen:

Les Catalines, pda. del te. de Palma de Gandia (xxxii, 137.21).

ETIM. Tenint en compte també les formes en nasal que exposarem tot seguit, ha de venir de l'ár. *qattānīn*, que principalment significa 'cotoneria, fàbrica o fabricació de cotó', i 'de flassades', amb la normal dissimilació en *l* de la primera *n*. Es tracta d'un derivat del nom del cotó, ár. *qut(u)n*, format segons el ti-